

ŁUKASZ REMISIEWICZ*

Selekcja osób w postępowaniach habilitacyjnych w polskiej socjologii**

Wprowadzenie

Współcześnie coraz więcej uwagi poświęca się procesom ocennym w nauce, ponieważ to w ich trakcie kształtuje się rynek naukowych idei, to od ocen zależą także losy osób ubiegających się o stanowiska naukowe, promocję, stopnie czy granty. Michèle Lamont wskazuje, że naukowcy podczas sporządzania różnorodnych recenzji pełnią rolę *gatekeeperów*, selekcyjując idee i osoby (Lamont 2009: 2). W przypadku recenzowania tekstów rozpatrywanych pod kątem publikacji w czasopiśmie naukowym na pierwszy plan wysuwa się selekcja idei. Recenzenci mają ustalić jakość naukową, poprawność zastosowania procedur metodologicznych czy poprawność wnioskowań. Idee, które uznane zostaną za nieodpowiadające przyjętym kryteriom, nie zostaną opublikowane, lub zostaną opublikowane w innym czasopiśmie. Procedura recenzji nie zawsze musi jednak skutkować oceną binarną – odrzuceniem lub aprobatą. Jest do pewnego stopnia oceną formacyjną, pozwala udoskonalać rozumowania i wznosić określone idee na wyższy poziom. Według niektórych to właśnie przejście kilku procesów recenzyjnych w wysokiej klasy czasopismach było kluczowe dla ich kariery (Tusting et al. 2019: 124–125).

Inaczej przedstawia się rola recenzji w postępowaniach awansowych. Niezależnie, czy mówimy o związanej z modelem amerykańskim procedurze *tenure* (Melosik 2018; Tierney and Bensimon 1996), czy też o mającej korzenie w systemie austriackim instytucji habilitacji (Przeniosło 2011: 59), w tych przypadkach recenzje służą przede wszystkim selekcji osób. W obu tych procedurach naukowcy składają wniosek o przyznanie im pewnego statusu, który wiąże się z wymiernymi korzyściami o charakterze instytucjonalnym, prestiżowym oraz finansowym. Kandydując do tych, odpowiednio, statusu i stopnia, przedkładają swoje dotychczasowe osiągnięcia naukowe, dydaktyczne oraz organizacyjne, które są przedmiotem oceny kompetentnych w założeniu osób recenzu-

---

* Dr Łukasz Remisiewicz (lukasz.remisiewicz@ug.edu.pl), Uniwersytet Gdański, Instytut Socjologii

** Artykuł powstał w oparciu o tekst rozprawy doktorskiej *Społeczne aspekty formułowania ocen na przykładzie recenzji w postępowaniach habilitacyjnych*, napisanej pod opieką naukową dr hab. Doroty Rancew-Sikory, prof. UG. Obliczenia statystyczne w zakresie analizy testem χ^2 niezależności i analizy regresji logistycznej na zlecenie autora wykonała Marta Formela.

jących. Osoby recenzujące wnioski awansowe, a także instytucje prowadzące postępowania posiadają więc znaczące zasoby władzy, w pewnym zakresie decydują bowiem o losach biograficznych konkretnych naukowców, a w skali makro – o formowaniu pola danej dyscypliny.

W artykule chciałbym przestudiować dane dotyczące procedur selekcyjnych w postępowaniach habilitacyjnych z socjologii. Dzięki upublicznieniu recenzji w przewodach i postępowaniach awansowych, za sprawą Ustawy z 2011 roku pojawiła się szansa na uzyskanie przez środowiska naukowe większej samoświadomości w zakresie funkcjonowania mechanizmów selekcji, które do tej pory nie mogły być tak dokładnie urefleksyjnione w oparciu o dane empiryczne. Większa transparentność procesów ocennych może także pomóc w zdiagnozowaniu ewentualnych problemów natury instytucjonalnej albo etycznej, lub przeciwnie – wskazać na pozytywne przykłady. W literaturze zagranicznej wiele miejsca poświęca się kwestiom selekcji do pracy akademickiej, biorąc pod uwagę złożone konfiguracje czynników mających wpływ na te decyzje (Higdon 2013; Matthew 2016; Posselt 2018; Posselt et al. 2020; Rivera 2012; Williams and Ceci 2015), w mniejszym natomiast stopniu porusza się kwestie recenzji promocyjnych i związanych z *tenure* (Chen and Hyon 2005; Hyon 2008, 2011). Jednym z problemów jest tu kwestia braku publicznego dostępu do recenzji, który to problem nie występuje w polskiej rzeczywistości akademickiej.

Artykuł ten ma w założeniu odpowiedzieć na pytania dotyczące trzech obszarów selekcji osób w polskiej socjologii:

Po pierwsze, które indywidualne i instytucjonalne podmioty selekcjonujące posiadają największą władzę w polu polskiej socjologii?

Po drugie, jakie są rezultaty selekcji, tj. jak wiele postępowań kończy się odmową nadania stopnia, a także czy istnieją pozamerytoryczne kryteria tych odmów?

Po trzecie, jakie są losy osób odrzuconych w procesie selekcji – jak wiele z nich kontynuuje zatrudnienie w jednostkach akademickich oraz jak wiele z nich otrzymuje stopień doktora habilitowanego, jeśli ponownie występuje o to z wnioskiem.

Problem dominacji – instytucji i osób

Ponieważ procesy ocenne kształtują pole nauki, istotne wydaje się pytanie o to, w jaki sposób, według jakiego klucza, zachodzi dystrybucja recenzji w określonej dyscyplinie naukowej. Można tutaj przyjąć dwa poziomy analizy – instytucjonalny oraz personalny. Na poziomie instytucjonalnym można pytać o to, gdzie afiliowane są osoby piszące recenzje, natomiast na poziomie personalnym – o to, kim są osoby recenzujące oraz czy dystrybucja recenzji w obu przypadkach zachodzi równo, czy pojawiają się czynniki stratyfikujące recenzentów. Można przy tym wyobrazić sobie stratyfikację etyczną (na przykład na podstawie klucza merytorycznego), ale także problematyczną etycznie (na

podstawie klucza związanego ze zmiennymi demograficznymi takimi jak płeć lub afiliacja).

Procedury awansowe przeprowadzane są przez instytucje posiadające uprawnienia do nadawania stopni doktora, doktora habilitowanego oraz profesora. W badanym okresie Centralna Komisja ds. Stopni i Tytułów na wniosek habilitanta kierowała jego postępowanie najczęściej do wybranej instytucji. Interesujące jest pytanie o to, czy afiliacje recenzentów także związane są z instytucjami uprawnionymi do nadawania stopni, czy też są one bardziej rozproszone. Badanie Agnieszki Krętek-Kamińskiej wykazało, że 75% prac doktorskich z lat 1993–2013 zostało zrecenzowanych w jednostkach, które jednocześnie miały prawo nadawania stopnia doktora (Krętek-Kamińska 2016: 110). Warto zauważyć, że Centralna Komisja sprzeciwiała się dominacji konkretnych ośrodków w zakresie wyznaczania recenzentów do postępowań i przewodów: „Do recenzowania trzeba zapraszać nie tylko osoby z własnych lub bliskich ośrodków, ale także z innych, w tym mniejszych ośrodków akademickich” (Nózka 2014).

W niektórych dyscyplinach nauk społecznych, takich jak pedagogika i politologia, ujawniały się tendencje mono- lub duopolizacji pola naukowego, co manifestowało się w nieproporcjonalnie wielu recenzjach wykonywanych przez konkretnych badaczy (Warczok and Zarycki 2016: 256–257). Według Tomasza Warczoka i Tomasza Zaryckiego taki stan rzeczy powoduje, że poszczególni kandydaci do stopnia z większym prawdopodobieństwem odnoszą się do dorobku osób, które zdominowały dyscyplinę, i próbują dostosować swój dorobek do kryteriów, którymi mono- lub duopoliści mogą się kierować. W dyscyplinach zdecentralizowanych istnieje natomiast bogactwo idei i preferencji, a kandydat często nie ma pewności, kim będą recenzujące go osoby. Być może ułatwia to wybór własnej, preferowanej metody czy teorii, którą rozwija się według ogólnie przyjętych w danym środowisku reguł.

Problem dyskryminacji – błędy selekcji

Obecność systemów recenzji, zarówno w procesach rozpatrywania artykułów do publikacji, jak i w procesach zatrudnienia w instytucjach naukowych oraz w postępowaniach promocyjnych, w założeniu ma zapewnić możliwie obiektywną ocenę tekstu lub dorobku przez ekspertów lub ekspertki z danej dziedziny. Wykrycie systematycznego wpływu czynników pozamerytorycznych na wynik ocen może skutecznie podważyć funkcję, jaką deklaratywnie spełniają procedury ocenne (Lee et al. 2013). Szczególnie dojmujący wydaje się problem wpływu płci na wynik recenzji, która choć nie powinna posiadać żadnego znaczenia w procesach ocennych, według niektórych badań taki wpływ wywierała.

Badania dotyczące uprzedzeń związanych z płcią dają zróżnicowane wyniki dla różnych dyscyplin i czasopism. Potencjał interpretacyjny wyników jest także różny z po-

wodu niejednolitej metodologii badania uprzedzeń. Badania ilościowe na dużych próbach czasopism biorą pod uwagę głównie tzw. wskaźniki akceptacji, które opisują, jaki procent artykułów wysłanych przez autorów i autorki został zaakceptowany przez czasopismo. Większość tego typu badań nie wykazuje systematycznej dyskryminacji kobiet (Lee et al. 2013).

Badania jakościowe koncentrują się nie tylko na wartości wskaźnika akceptacji, ale także na innych aspektach, takich jak na przykład różnice w formułowaniu uwag przez recenzentów ze względu na płeć osób recenzujących, a także autorów i autorek (König and Ropers 2022). Przykładowo wyniki König, Ropersa pokazały, że recenzenci płci męskiej uprzywilejowują autorów płci męskiej, a recenzentki uprzywilejowują autorki, podczas gdy manuskrypty recenzowane zarówno przez osoby płci męskiej, jak i żeńskiej wskazują na mniejsze uprzedzenia ze względu na płeć.

Kwestia nierówności płciowych interesuje także badaczy zajmujących się procesami zatrudniania w środowisku akademickim. Na przykład w Stanach Zjednoczonych mężczyźni mają większe szanse na osiągnięcie statusu *tenure*, a kobiety, nawet jeśli go osiągają, to częściej zatrudniane są na mniej prestiżowych wydziałach (Weisshaar 2017).

Murray i współpracownicy, w badaniu obejmującym kilkadziesiąt tysięcy zgłoszeń w ciągu kilku lat, wskazali na homofilię związaną z płcią i krajem pochodzenia w czasopiśmie *eLife*. Recenzenci wyżej oceniali autorów tej samej płci i tego samego kraju pochodzenia co oni (Murray et al. 2019). Niektórzy teoretyzują homofilię jako zjawisko spowodowane procesami kulturowego dopasowywania się ewaluatorów i ocenianych. Przekonująco taką perspektywę zarysowała Lauren A. Rivera (2012).

W jedynym znanym mi badaniu wpływu płci na wynik postępowania habilitacyjnego Ewa A. Rozkosz przeanalizowała dane z 3695 postępowań z lat 2011–2015, wskazując na istotny statystycznie związek między płcią a wynikiem postępowania – kobiety istotnie częściej kończyły postępowanie sukcesem, choć siła tego związku okazała się niewielka (Rozkosz 2018: 216–217). Nieznane mi są natomiast badania prowadzone w polskiej rzeczywistości dotyczące wpływu płci osoby oceniającej i ocenianej na wynik recenzji lub interakcji tych czynników.

Rola habilitacji w kontekście biografii naukowej

Ostatnia kwestia dotyczy roli habilitacji w biografii naukowej. Na silnie stratyfikującą rolę habilitacji w polskim kontekście zwraca uwagę Marek Kwiek: „w tej hierarchicznej wspólnocie habilitacja jest linią podziału biegnącą między dwiema jasno odróżnionymi od siebie, a często niewchodzącymi ze sobą w interakcję grupami naukowców” (Kwiek 2016: 220). Respondenci Marka Kwieka wskazują, że habilitacja staje się punktem zwrotnym w karierze naukowca ze względu na to, w jaki sposób uniwer-

sytyety są zorganizowane i jakie relacje panują pomiędzy starszymi i młodszymi stażem naukowcami. Habilitacja jest tutaj czymś więcej niż kolejnym stopniem naukowym, a staje się czymś w rodzaju przejścia pewnego etapu zmiany symbolicznej kategorii, w której znajduje się dana osoba (Kwiek 2015: 307). Podobnie wyrażają się młodzi naukowcy, absolwenci stypendium Fundacji na rzecz Nauki Polskiej, z którymi wywiady przeprowadzała Marta Łazarowicz Kowalik: „To pobyt zagraniczny nauczył wielu badanych laureatów – według ich słów – że w nauce liczy się pomysł, a nie formalna pozycja. W ośrodkach, w których odbywali staże podoktorskie, otaczali ich młodzi badacze, którzy realizowali własne badania, pozyskując granty i tworząc nieformalne zespoły. Gdy wracali do Polski z osiągnięciami i pomysłami, okazywało się, że to za mało – o ich pozycji decydowała habilitacja lub jej brak” (Łazarowicz-Kowalik 2015: 231–232).

W badaniu Izabeli Wagner niektórzy respondenci wskazywali na istnienie stabilnych struktur tworzonych przez – głównie – starszych pracowników nauki, którzy zachowują rolę decyzyjną. W opiniach respondentów to właśnie oni odpowiadają za chęć utrzymania habilitacji oraz określonych wymagań, które zbudowane są w taki sposób, aby zapewnić owym starszym pracownikom głos rozstrzygający o losach młodszych pracowników (Wagner 2011: 192).

W polskiej rzeczywistości, poza rolą symboliczną i prestiżową, do czasu wprowadzenia ustawy z 2018 roku, habilitacja miała też bardzo materialny wydźwięk, ponieważ pozwalała na zatrudnienie na czas nieokreślony, co stanowiło znaczną korzyść dla zatrudnionych dotąd doktorów zatrudnionych na czas określony. Dzięki niej osoba ze stopniem doktora habilitowanego zyskiwała większą stabilność życiową i był to element wyróżniający polską habilitację spośród innych krajów (Kwiek 2015: 309). Podobną funkcję pełni w Stanach Zjednoczonych osiągnięcie statusu *tenure*, choć dzieje się to za pomocą zupełnie innych procedur, a ocena nie jest jednorazowa (Melosik 2018; Tierney i Bensimon 1996). Współcześnie ten aspekt wygląda nieco inaczej ze względu na wprowadzenie możliwości zatrudnienia doktorów na stanowiskach profesorów uczelni.

Niewątpliwie odmowa nadania stopnia była z kolei bardzo bolesnym doświadczeniem emocjonalnym. Może budzić wręcz poczucie środowiskowego odrzucenia lub środowiskowej niechęci. Jest także negatywną oceną dorobku gromadzonego przez wiele lat, a zatem – w pewnym sensie – podważeniem dotychczasowej drogi naukowej (Melosik 2018: 9). Pewnym tropem dla ustalenia wagi habilitacji może być nasilenie zjawiska, na które środowisko zwróciło uwagę w 2016 roku, a mianowicie wysokiego odsetka postępowań umorzonych. W 2015 roku umorzono 120 postępowań, przy liczbie 1600 nadanych stopni doktora habilitowanego (około 7% postępowań) (Kisielnicki i Piątek 2016). Wskazuje się, że wiele umorzeń z dużym prawdopodobieństwem związanych było z pragnieniem „uniknięcia naukowej porażki, utraty prestiżu w środowisku naukowym lub wobec studentów” (Kisielnicki and Piątek 2016). Zjawisko to polegałoby na tym, że

habilitant, który zorientował się na podstawie nadesłanych recenzji, iż jego postępowanie nie zakończy się nadaniem stopnia, wnosił o jego umorzenie.

Procedura habilitacyjna w badanym okresie

Ustawa z dnia 18 marca 2011 roku o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw, precyzowała warunki uzyskania stopnia doktora habilitowanego w Polsce. Postępowanie habilitacyjne wszczynane było przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów na wniosek osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Przeprowadzane było przez uprawnioną do tego, wskazaną przez habilitanta, jednostkę naukową.

Do postępowania mogła zostać dopuszczona osoba, która „posiada stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe lub artystyczne, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej lub artystycznej oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową lub artystyczną”. Podstawą oceny były przedstawione główne osiągnięcia habilitacyjne (w postaci monografii lub jednotematycznego cyklu publikacji), a także pozostałe osiągnięcia w zakresie współpracy międzynarodowej oraz pozostały dorobek dydaktyczny i popularyzatorski zgromadzony od czasu uzyskania stopnia doktora.

Centralna Komisja ds. Stopni i Tytułów powoływała komisję habilitacyjną, w skład której wchodziło czterech członków, w tym jej przewodniczący i dwóch recenzentów powoływanych przez Centralną Komisję do spraw Stopni i Tytułów, a także trzech członków, w tym jej sekretarz i jeden recenzent, wyznaczonych przez jednostkę wybraną do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego.

Recenzenci musieli legitymować się co najmniej stopniem naukowym doktora habilitowanego i nie mogli posiadać konfliktu interesów, który mógłby być przyczyną nierzetelności lub nieuczciwości. Recenzenci w ciągu sześciu tygodni od momentu powołania Komisji powinni przesłać pisemne opinie o tym, czy dorobek habilitanta spełnia kryteria ustawowe.

Ustawowym kryterium oceny dorobku habilitacyjnego był artykuł 16 ust. 1 ustawy, który przewidywał, że habilitant, by być dopuszczonym do postępowania habilitacyjnego, musi legitymować się „znaczny wkładem w rozwój określonej dyscypliny naukowej lub artystycznej”, a także „wykazywać istotną aktywność naukową lub artystyczną”. Po szczegółowe kryteria oceny artykuł 16 ust. 4 odsyłał do rozporządzenia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Komisja habilitacyjna w głosowaniu jawnym podejmowała uchwałę zawierającą opinię dla rady jednostki naukowej prowadzącej postępowanie w sprawie nadania lub odmowy nadania stopnia, a także przedstawiała dokumentację dotyczącą postępowania.

Rada jednostki w terminie miesiąca w drodze głosowania podejmowała decyzję dotyczącą nadania lub odmowy nadania stopnia.

Badanie empiryczne

Badaniem empirycznym objąłem wszystkie postępowania habilitacyjne w dyscyplinie socjologia z lat 2013–2019, a zatem prowadzone według tak zwanej „starej procedury”. Wprowadzenie w 2018 roku nowej ustawy ustanowiło dla badań podejmowanych w lipcu 2019 roku swoistą, naturalną cezurę. Zbiór danych został uzupełniony w kwietniu 2020 roku o postępowania, które na stronie Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów pojawiły się do tego czasu. W zbiorze znalazły się informacje o 195 postępowaniach i 474 recenzjach. Na stronach CKSiT nie dla wszystkich postępowania dostępne były wszystkie trzy recenzje. Ewentualne braki danych uzupełniane zostały częściowo w oparciu o dane udostępnione na stronach wydziałów jednostek prowadzących postępowania. Ostatnia część badania w tym artykule, czyli badanie losów osób odrzuconych, zostało przeprowadzone w lutym 2023 roku.

Podmioty selekcji

Aby odpowiedzieć na pytanie o to, które instytucjonalne podmioty selekcyjne posiadają największą władzę w polu polskiej socjologii, należało zbadać, jaki był rozkład afiliacji osób recenzujących w całej bazie danych. Aby odpowiedzieć na pytanie o władzę posiadaną przez podmioty indywidualne, należało zbadać, czy rozkład recenzji jest równomierny, czy też nierównomierny w odniesieniu do wszystkich osób uprawnionych do recenzowania, oraz jakie mogą być czynniki uprawdopodobniające otrzymanie prośby o wykonanie recenzji.

Instytucje

Wszystkie analizowane recenzje zostały wykonane przez recenzentów i recenzentki z 40 instytucji naukowych w Polsce. Zarysowała się jednak zdecydowana przewaga recenzji napisanych przez osoby afiliowane w ośmiu ośrodkach (dalej nazywanych ośrodkami wiodącymi), przy czym nad resztą góruje zdecydowanie Uniwersytet Warszawski. Aż 364 spośród 474 recenzji (76,8%) napisały osoby afiliowane w ośrodku wiodącym. Jeżeli rozpatrzmy tę kwestię w odniesieniu do indywidualnych osób w zbiorze, z ośrodka wiodącego pochodzi 69,7% z nich, zmieniona jest także nieco kolejność tych instytucji. W oparciu o liczbę recenzji przypadającą na jednego recenzenta możemy wyróżnić dwa rodzaje instytucji. Gdy jest ona wysoka, możemy mówić o „instytucjach silnych jednostkami”, natomiast gdy jest niska, o „instytucjach silnych kadrami”. W pierwszym wypadku liczba recenzji przypisanych do określonego ośrodka rozkładała się na relatywnie niewielu recenzentów, którzy posiadając w środowisku wysoką pozycję, wyznaczani są do pełnienia tej funkcji. Takim ośrodkiem był z pewnością Uniwersytet Łódzki.

W drugim przypadku możemy mówić o rozłożeniu liczby recenzji na większą liczbę osób z danego ośrodka, co oznacza, że wiele osób posiadało tam stabilną pozycję w środowisku. Do takich ośrodków można zaliczyć Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytet Wrocławski. Tendencja ta była jednak zgodna z silnym wieloletnim trendem zauważalnym w socjologii, zgodnie z cytowanymi wcześniej badaniami Krętek-Kamińskiej (Krętek-Kamińska 2016: 110).

Tabela 1. Lista ośrodków, w których napisano najwięcej recenzji w dyscyplinie socjologia

Nazwa instytucji	Liczba recenzji	Liczba osób recenzujących	Średnia liczba recenzji na recenzenta
Uniwersytet Warszawski	89	45	2,0
Uniwersytet Jagielloński	56	30	1,9
Uniwersytet Łódzki	45	16	2,8
Polska Akademia Nauk	43	22	2,0
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza	41	24	1,7
Uniwersytet Śląski	36	16	2,3
Uniwersytet Mikołaja Kopernika	31	15	2,1
Uniwersytet Wrocławski	23	14	1,6
SUMA	364	182	2

W rankingach najwyżej plasował się Uniwersytet Warszawski, co może sugerować, że to on stanowił centrum polskiego życia socjologicznego, i relacje między nim a pozostałymi siedmioma instytucjami stanowiły jego główną oś. Jednym z powodów tej dominacji mógł być także fakt, że UW w badanym okresie posiadał dwie jednostki uprawnione do nadawania stopnia doktora habilitowanego – Wydział Filozofii i Socjologii oraz Wydział Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji. Wynik ten, po dodaniu także instytucji PAN, wpisywałby się także w bardziej ogólny wzorzec dominacji Warszawy jako wiodącego ośrodka życia naukowego. Na przykład Emanuel Kulczycki (2018) wskazuje na województwo mazowieckie jako region, w którym wydaje się najwięcej czasopism naukowych.

Warto wskazać, że w przypadku 29,4% postępowań żaden z recenzentów nie pochodził z instytucji habilitującej, w przypadku 67,6% instytucje delegowały swojego pracownika, natomiast w przypadku 2,9% dwóch recenzentów miało afiliację instytucji habilitującej¹.

¹ Takie sytuacje miały miejsce w przypadku UW i PAN, we wszystkich przypadkach jednak oboje recenzenci zatrudnieni byli na innych wydziałach.

Osoby

Wszystkie 474 recenzje zostały przygotowane przez 262 osoby. W tabeli 2 widać pewną dysproporcję w odniesieniu do płci – blisko 60% recenzji zostało sporządzonych przez mężczyzn. Mniejsza proporcja kobiet w gronie recenzentów jest tym wyraźniejsza, gdy przyjrzymy się osobom posiadającym tytuł profesora. Prawdopodobnie może to być pokłosiem tego, że kobiety w Polsce w ogóle rzadziej niż mężczyźni otrzymują tytuł profesora, choć trend ten ulega powolnemu odwróceniu (Rodzik 2020).

Tabela 2. Rozkład osób recenzujących w zbiorze recenzji ze względu na płeć i stopień.
N = 474 (te same osoby pojawiają się kilkukrotnie)

Płeć	Dr hab.	%	Prof.	%	Suma	%
K	104	45,4	86	35,1	190	40,1
M	125	54,6	159	64,9	284	59,9
	229	100	245	100	474	100

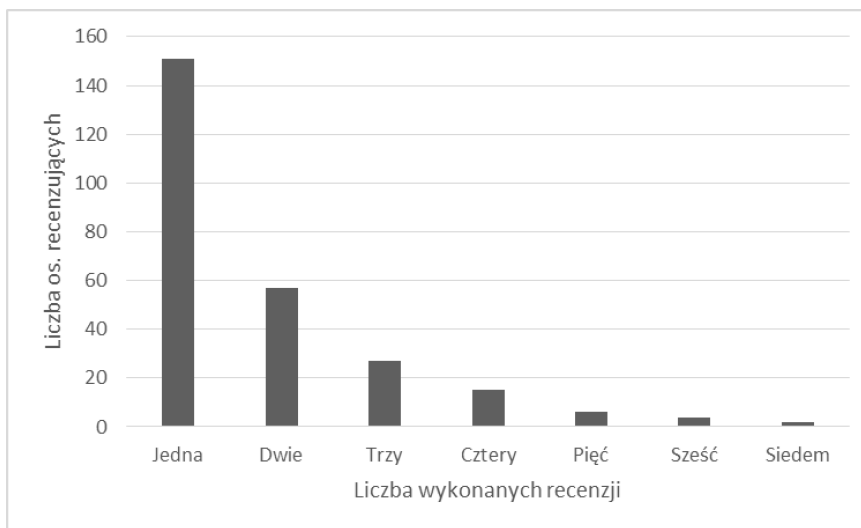
Poniżej znajduje się lista 12 osób, które napisały więcej niż 4 recenzje. Wśród nich jest 7 mężczyzn i 5 kobiet.

Tabela 3. Nazwiska osób z największą liczbą recenzji w próbie

Imię i nazwisko osoby recenzującej	Liczba recenzji
Krzysztof T. Konecki	7
Jacek Wódz	7
Marek Krajewski	6
Małgorzata Jacyno	6
Izabella Ryłska	6
Tomasz Szlendak	6
Ewa Malinowska	5
Wielisława Warzywoda-Kruszyńska	5
Paweł Starosta	5
Zdzisław Mach	5
Anna Giza-Poleszczuk	5
Janusz Mucha	5

Wydaje się, że uprawniony jest wniosek, iż polska socjologia okazała się być dyscypliną egalitarną pod względem osobowym. W przeciwieństwie do innych dyscyplin nauk społecznych, w polskiej socjologii nie zidentyfikowałem osób, które podejmują się nieproporcjonalnie wielu recenzji habilitacyjnych, co mogłoby świadczyć o ich hegemonicznym wpływie na losy dyscypliny. Obecność na liście osób, które były recenzent-

tami w kilku postępowaniach, tłumaczyć można rozległością ich zainteresowań lub popularnością tematu czy podejścia teoretyczno-metodologicznego, w których się specjalizują.

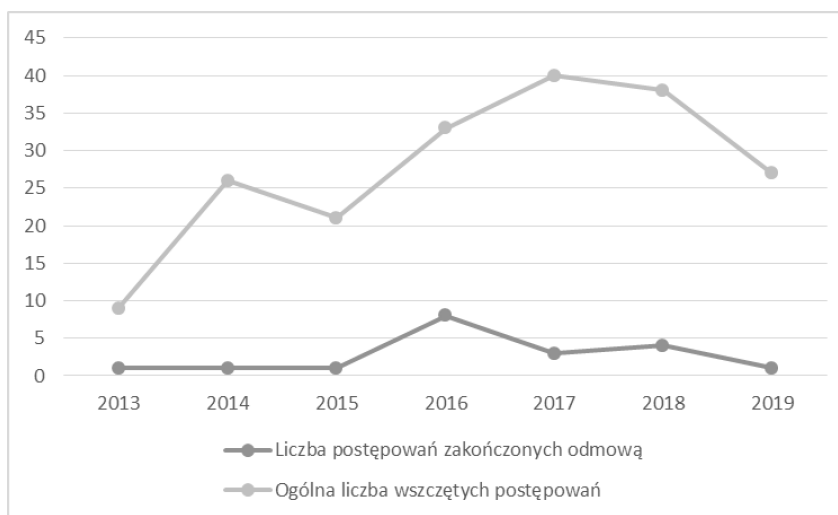
Ryc. 1. Liczba osób recenzujących ze względu na liczbę wykonanych recenzji

Wniosek ten wspierają dane dotyczące proporcji recenzentów i recenzentek w zestawieniu z liczbą wykonanych przez nich recenzji. Okazało się, że wyraźnie przeważająca liczba 151 osób wykonała tylko jedną recenzję w badanym okresie. Oznacza to, że z punktu widzenia osoby habilitującej się niemal niemożliwa była kontrola własnej autoprezentacji w odniesieniu do antycypowanych upodobań konkretnych, możliwych do przewidzenia recenzentów. Trudno jest także bazować na doświadczeniach innych habilitantów z ich recenzentami, ponieważ istnieje znaczące prawdopodobieństwo, że w nowym postępowaniu będzie brał udział recenzent lub recenzentka, którzy wykonają taką recenzję po raz pierwszy.

Rezultaty selekcji

W odniesieniu do pytania o to, jakie są rezultaty selekcji, tj. jak wiele postępowań kończy się odmową nadania stopnia, należy stwierdzić, że według danych na temat 152 postępowań, których wynik był znany w momencie zakończenia etapu ich gromadzenia, 12,5% postępowań zakończyło się formalną odmową nadania stopnia. Do liczby 152 postępowań włączam także te, w których nie wszystkie trzy recenzje były dostępne, a także te, w których nie wszystkie recenzje zawierały konkluzje. Jak widać z załączonego niżej wykresu (ryc. 2), najwięcej postępowań zakończonych odmową nadania stop-

nia zostało wszczętych w 2016 roku. Poniższy wykres zestawia liczbę postępowań zakończonych odmową nadania stopnia na tle wszystkich 195 wszczętych postępowań w badanym okresie.

Ryc. 2. Liczba postępowań wszczętych oraz zakończonych odmową nadania stopnia według roku wszczęcia

Co istotne, wyniki recenzji miały znaczący wpływ na decyzje podejmowane przez rady wydziałów w zakresie nadania lub odmowy nadania stopnia. W odniesieniu do danych z postępowań, w których znany był wynik oraz dostępne były wszystkie trzy recenzje (135 postępowań), 100% z tych, w których występowały trzy recenzje, zakończyło się nadaniem stopnia, 100% postępowań, w których nadeszły trzy negatywne recenzje lub dwie negatywne i jedna pozytywna recenzja zakończyło się odmową nadania stopnia. Jedynie w przypadku dwóch pozytywnych i jednej negatywnej recenzji zdarzały się rozbieżne decyzje (82,8% takich postępowań zakończyło się nadaniem, a 17,2% odmową, a w liczbach bezwzględnych 24 do 5).

Aby ustalić, czy istnieją pozamerytoryczne kryteria, które mogłyby wpływać na wynik recenzji, podejmę próbę odpowiedzi na następujące pytania:

1. Czy posiadany stopień/tytuł naukowy recenzentów wpływał na ich surowość w ocenie dorobku habilitacyjnego?
2. Czy płeć recenzentów wpływała na ich surowość widoczną w recenzjach napisanych przez kobiety i mężczyzn?
3. Czy stopień i tytuł naukowy recenzentów wpływał na ich surowość, jeśli uwzględnimy w zestawieniu również płeć habilitantów?

4. Czy płeć recenzentów wpływała na ich inną surowość w odniesieniu do płci ocenianych habilitantów?
5. Czy posiadanie afiliacji ośrodka wiodącego przez recenzentów wpływało na ich surowość w ocenie osiągnięć naukowych habilitantów?

Analizy statystyczne przeprowadzono przy użyciu programu IBM SPSS Statistics 26.0. W celu ustalenia związku między zmiennymi przeprowadzono analizę testem χ^2 niezależności bądź analizę regresji logistycznej. Jako poziom istotności przyjęto $\alpha = 0,05$. Analizą objęto 470 recenzji (4 pozostałe, dostępne w zbiorze, nie zawierały konkluzji).

(1) W celu ustalenia związku między płcią recenzentów a konkluzją przeprowadzono analizę testem χ^2 niezależności. Analiza nie wykazała istotnego związku między zmiennymi, $\chi^2(1) = 0,07$; $p = 0,791$; $\phi = 0,01$. Okazało się, że zbliżony odsetek recenzentów płci męskiej i żeńskiej formułował konkluzje negatywne (15,4% kobiet oraz 14,5% mężczyzn) oraz pozytywne (84,6% kobiet i 85,5% mężczyzn).

(2) W celu ustalenia związku między stopniem i tytułem naukowym osób recenzujących a wystawioną przez nich oceną przeprowadzono analizę testem χ^2 niezależności. Analiza nie wykazała istotnego związku pomiędzy zmiennymi, $\chi^2(1) = 1,18$; $p = 0,277$; $\phi = 0,05$, gdzie 83,3% doktorów habilitowanych oraz 86,8% profesorów sformułowało pozytywną konkluzję recenzji.

(3) W celu ustalenia, czy stopień naukowy osoby recenzującej oraz płeć osoby habilitującej się miały wpływ na ocenę, przeprowadzono analizę regresji logistycznej z uwzględnieniem składnika interakcyjnego stopnia naukowego recenzenta i płci habilitanta. Analiza wykazała, że analizowany model wyjaśniał niespełna 1% (R^2 Coxa i Snella = 0,003) zmiennej objaśnianej (konkluzji). Zarówno stopień lub tytuł recenzenta, jak płeć habilitanta, oraz interakcja obu tych zmiennych nie były istotnymi predyktorami sformułowanej konkluzji. Współczynniki analizowanego modelu zaprezentowano w tabeli 5.

Tabela 5. Współczynniki regresji logistycznej dla modelu wyjaśniającego konkluzję recenzji habilitacyjnej na podstawie stopnia naukowego recenzenta, płci habilitanta

	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>	<i>OR</i>
Stopień/tytuł recenzenta	-0,41	0,37	1,21	0,271	0,66
Płeć habilitanta	-0,01	0,38	0,00	0,980	0,99
Płeć habilitanta a stopień/tytuł recenzenta	0,24	0,52	0,20	0,652	1,27
Stała	1,89	0,27	49,70	< 0,001	6,63

(4) W celu ustalenia, czy płeć recenzenta/ki oraz płeć habilitanta/ki miały wpływ na ocenę, przeprowadzono analizę regresji logistycznej z uwzględnieniem składnika inter-

akcyjnego. Analiza wykazała, że analizowany model wyjaśniał niespełna 1% (R^2 Coxa i Snella = 0,003) zmiennej objaśnianej (konkluzji). Zarówno stopień recenzenta/teki, płeć habilitanta/teki oraz interakcja obu tych zmiennych nie były istotnymi predyktorami sformułowanej konkluzji. Współczynniki analizowanego modelu podano w tabeli 6.

Tabela 6. Współczynniki regresji logistycznej dla modelu wyjaśniającego konkluzję recenzji habilitacyjnej na podstawie płci recenzenta/teki i płci habilitanta/teki

	<i>B</i>	<i>SE</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>	<i>OR</i>
Płeć recenzenta/teki	0,21	0,42	0,26	0,613	1,24
Płeć habilitanta/teki	0,32	0,35	0,87	0,351	1,38
Płeć recenzenta/teki a płeć habilitanta/teki	-0,54	0,56	0,94	0,332	0,58
Stała	1,63	0,22	55,78	< 0,001	5,12

(5) W celu ustalenia związku między posiadaniem afiliacji ośrodka wiodącego a konkluzją przeprowadzono analizę testem χ^2 niezależności. Analiza nie wykazała istotnego związku między zmiennymi, $\chi^2(1) = 2,33$; $p = 0,127$; $\phi = -0,07$. Można więc stwierdzić, że rodzaj konkluzji nie zależał od tego, czy recenzent posiadał afiliację ośrodka wiodącego czy też nie, choć da się zauważyć, że nieco więcej (89,7%) recenzentów z ośrodków niewiodących w stosunku do 83,7% recenzentów z ośrodków wiodących sformułowało pozytywną konkluzję.

Dodatkowo porównano ze sobą częstość pozytywnych i negatywnych ocen w zależności od afiliacji recenzentów. Analiza testem χ^2 niezależności wykazała istotny związek między zmiennymi, $\chi^2(7) = 17,44$; $p = 0,015$; $V = 0,22$. W celu ustalenia charakteru różnic przeprowadzono dodatkowo analizę testem *Z* dla proporcji kolumn. Szczegółowa analiza wykazała, że recenzenci z afiliacją UAM, UMK oraz UW r istotnie częściej formułowali konkluzje negatywne w porównaniu do recenzentów z PAN, UŁ oraz UŚ. Szczegółowy rozkład częstości formułowanych konkluzji prezentuje tabela 7.

Tabela 7. Analiza częstości przyznawanych ocen w zależności od afiliacji recenzenta

Ocena		Afiliacja							
		PAN	UAM	UJ	UŁ	UMK	UŚ	UW	UWr
Negatywna	<i>n</i>	3 _a	9 _b	10 _{a,b}	3 _a	9 _b	2 _a	16 _{a,b}	7 _b
	%	6,8	22,0	18,5	6,7	29,0	5,6	18,0	30,4
Pozytywna	<i>n</i>	41 _a	32 _b	44 _{a,b}	42 _a	22 _b	34 _a	73 _{a,b}	16 _b
	%	93,2	78,0	81,5	93,3	71,0	94,4	82,0	69,6

Kolumny, które nie podzielają indeksu literowego, różnią się między sobą na poziomie $p < 0,05$.

Powyższe analizy wskazują więc, że nie da się wyjaśnić konkluzji recenzji w postępowaniach habilitacyjnych w socjologii z lat 2013–2019, biorąc pod uwagę wyłącznie zmienne, takie jak: płeć osoby habilitującej się, płeć osoby recenzującej, stopień/tytuł osoby recenzującej oraz afiliacja ośrodka wiodącego. Różnice w ocenach dokonywanych przez mężczyzn i kobiety są nieistotne statystycznie, także w interakcji z płcią osoby habilitującej się. Oznacza to, że w socjologii nie udało się wykazać ani zjawiska systematycznie niższego oceniania dorobku jednej z płci, ani też zjawiska homofilii płciowej, ponieważ recenzenci nie oceniali systematycznie wyżej habilitantów, którzy posiadali taką samą płeć jak recenzent.

Losy odrzuconych

W niniejszej części pragnę ustalić, jak na biografie naukowej wpłynęło otrzymanie odmowy nadania stopnia. W szczególności pragnę dowiedzieć się, jak wiele osób otrzymało stopień doktora habilitowanego w innej dziedzinie, jak wiele osób otrzymało stopień doktora habilitowanego w socjologii w drugim postępowaniu, a także, jak wiele osób pracuje wciąż w nauce (na tej samej lub innej uczelni), a jak wiele odeszło z akademii.

Aby to ustalić, korzystałem z powszechnie dostępnych źródeł, to znaczy bazy OPI oraz Nauka Polska, a także strony internetowej uczelni, na których były zatrudnione badane osoby. Za osoby, które odeszły z akademii uznałem osoby, które nie posiadają aktualnych danych o zatrudnieniu w OPI oraz bazie Nauka Polska, a także nie posiadają publikacji, które ukazałyby się później niż dwa lata po odmowie nadania stopnia. Zbiorcze wyniki przedstawia poniższa tabela:

Tabela 8. Losy osób, które nie otrzymały stopnia ($N=19$). Procenty nie sumują się do 100, ponieważ w odniesieniu do jednej osoby mogło zajść więcej niż jedno wydarzenie

	Suma	Procent
Otrzymał/a habilitację w kolejnym postępowaniu, w tej samej dziedzinie	0	0
Otrzymał/a habilitację w innej dziedzinie	1	5
Pracuje na tej samej uczelni	12	63
Pracuje na innej uczelni	1	5
Odszedł/odeszła z akademii	6	32

Żadna z osób, które przy pierwszej próbie otrzymały odmowę nadania stopnia doktora habilitowanego socjologii, nie otrzymała ostatecznie w tej dyscyplinie stopnia. Jedna osoba otrzymała stopień w innej dyscyplinie – nauk o bezpieczeństwie.

Co istotne, ponad połowa osób, które otrzymały decyzję odmowną, nadal pracuje w tej samej instytucji akademickiej, jedna z nich zmieniła instytucję zatrudniającą. Sześć osób odeszło ze świata nauki.

Wnioski

Niniejszy artykuł miał na celu rzucenie światła na procesy selekcji kandydatów do stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie socjologia. Ponieważ badaniem objęto wszystkie postępowania procedowane w okresie 2013–2019, można pozwolić sobie na sformułowanie pewnych uogólnień.

Biorąc pod uwagę, że w przypadku niektórych dyscyplin zwracano uwagę na praktyki budzące wątpliwości dotyczące tego, czy procedury i normy są należycie dochowywane, w tym porównawczym kontekście ogólny obraz socjologii jako dyscypliny wydaje się pozytywny. W badaniu, które dotyczyło postępowań prowadzonych w latach 2013–2019 nie zostały odnalezione żadne oznaki świadczące o tym, że procesy selekcji osób kandydujących do stopnia skażone byłyby systematycznymi wadami, takimi jak tworzenie mono- i duopolizacji w procesach recenzyjnych. Nie zostały także odnalezione oznaki systematycznego wpływu czynników pozamerytorycznych na ocenę. Jediną kwestią, która domagałaby się poprawy, jest wyższy stopień zaangażowania do sporządzania recenzji osób z mniejszych ośrodków naukowych. Być może obecne praktyki wynikające z konieczności losowania recenzentów wpłyną na wyższy odsetek osób spoza centrum.

Istotnym i dość zaskakującym w kontekście literatury przedmiotu wynikiem badania jest stosunkowo wysoki wskaźnik osób, które po odmowie nadania stopnia nadal pracowały na tej samej uczelni, co przed złożeniem wniosku. W literaturze zwraca się uwagę na silne perturbacje związane z biografią naukową osób, które nie otrzymały stopnia. W dyscyplinie socjologia około 1/3 z tych osób odeszła z uczelni, natomiast reszta wciąż pracowała w nauce. Można więc stwierdzić, że w socjologii habilitacja – wbrew wnioskom z literatury, nie pełni roli zasadniczego instrumentu selekcji osób. W toku dalszych dociekań nad socjologią polskiej socjologii warto byłoby ustalić, czy cokolwiek łączy osoby, które pozostały w akademii mimo odmowy nadania stopnia, oraz te, które z niej odeszły.

Bibliografia

- Chen R., S. Hyon. 2005. Faculty Evaluation as a Genre System: Negotiating intertextuality and interpersonality, *Journal of Applied Linguistics* 2: 153–184.
- Higdon M. J. 2013. A place in the academy: Law faculty hiring and socioeconomic bias, *John's L. Rev.* 87: 171.
- Hyon S. 2008. Convention and inventiveness in an occluded academic genre: A case study of retention–promotion–tenure reports, *English for Specific Purposes* 27: 175–192.
- Hyon S. 2011. Evaluation in Tenure and Promotion Letters: Constructing Faculty as Communicators, Stars, and Workers, *Applied Linguistics* 32: 389–407.
- Kisielnicki J., S. Piątek. 2016. Umorzenie postępowania habilitacyjnego, *Forum Akademickie*.
- König T., G. Ropers. 2022. How Gendered Is the Peer-Review Process? A Mixed-Design Analysis of Reviewer Feedback, *PS: Political Science & Politics* 55: 135–141.

- Krętek-Kamińska A. 2016. Strategie metodologiczno-badawcze realizowane w socjologicznych rozprawach doktorskich w latach 1993–2013. Niepublikowana rozprawa doktorska, Uniwersytet Łódzki.
- Kulczycki E. 2018. Raport o polskich czasopismach naukowych – stan na grudzień 2017 r. <https://ndownloader.figshare.com/files/10449786> (dostęp 09.06.2022).
- Kwiek M. 2015. *Uniwersytet w dobie przemian: Instytucje i kadra akademicka w warunkach rosnącej konkurencji*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Kwiek M. 2016. Kariera akademicka w Europie: Niestabilność w warunkach systemowej konkurencji, *Nauka i Szkolnictwo Wyższe* 47: 203–245.
- Lamont M. 2009. *How professors think: Inside the curious world of academic judgment*. Cambridge, Mass. Harvard University Press.
- Lee C.J., C.R. Sugimoto, G. Zhang, B. Cronin. 2013. Bias in peer review, *Journal of the American Society for Information Science and Technology* 64: 2–17.
- Łazarowicz-Kowalik M. 2015. Anatomia sukcesu w nauce. Studium socjologiczne laureatów konkursów Fundacji na rzecz Nauki Polskiej. Niepublikowana rozprawa doktorska, Uniwersytet Warszawski.
- Matthew P. (ed.) 2016. *Written/Unwritten. Diversity and the Hidden Truths of Tenure*. The University of North Carolina Press.
- Melosik Z. 2018. Kontrowersje wokół promocji akademickiej w Stanach Zjednoczonych: rekonstrukcja debaty wokół tenure, *Rocznik Lubuski* 44: 9–28.
- Murray D., K. Siler, V. Lariviere, W.M. Chan, A.M. Collings, J. Raymond, C.R. Sugimoto. 2019. Author-reviewer homophily in peer review. <https://www.biorxiv.org/content/10.1101/400515v3.full.pdf> (dostęp 04.02.2022).
- Nózka M. 2014. Notatka dot. pracy Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów z posiedzenia plenarnego Komitetu Socjologii PAN w dniu 20 listopada 2013 r. <http://kspan.pan.pl/wp-content/uploads/2016/04/NOTATKA-DOT.-PRACY-CENTRALNEJ-KOMISJI-DS.-STOPNI-I-TYTU%C5%81OW.pdf> (dostęp 27.09.2019).
- Posselt J. 2018. *Inside graduate admissions: Merit, diversity, and faculty gatekeeping*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Posselt J., T.E. Hernandez, C.D. Villarreal, A. J. Rodgers, L.N. Irwin. 2020. Evaluation and Decision Making in Higher Education. In: L. W. Perna (ed.) *Higher Education: Handbook of Theory and Research: Volume 35*. Cham: Springer International Publishing, p. 454–515.
- Przeniosło M. 2011. Habilitacje w II Rzeczypospolitej (na przykładzie matematyków)., *Rocznik Łódzki* LVIII.
- Rivera L. A. 2012. Hiring as Cultural Matching: The Case of Elite Professional Service Firms, *American Sociological Review* 77: 999–1022.
- Rodzik P. 2020. W jakim stopniu obecnie kobiety awansują naukowo?, *Czasopismo Naukowe Instytutu Studiów Kobiety*. 208–223.
- Rozkosz E.A. 2018. Ewaluacja osiągnięć naukowych w postępowaniach habilitacyjnych. Niepublikowana rozprawa doktorska, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.
- Tierney W.G., E.M. Bensimon. 1996. *Promotion and Tenure: Community and Socialization in Academe*. SUNY Press.
- Tusting K., S. McCulloch, I. Bhatt, M. Hamilton, D. Barton. 2019. *Academics Writing: The Dynamics of Knowledge Creation*. Routledge.
- Wagner I. 2011. *Becoming transnational professional: Kariery i mobilność polskich elit naukowych*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

- Warczuk T., T. Zarycki. 2016. *Gra peryferyjna: Polska politologia w globalnym polu nauk społecznych*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe „Scholar”.
- Weisshaar K. 2017. Publish and Perish? An Assessment of Gender Gaps in Promotion to Tenure in Academia, *Social Forces* 96: 529–560.
- Williams W.M., S.J. Ceci. 2015. National hiring experiments reveal 2: 1 faculty preference for women on STEM tenure track, *Proceedings of the National Academy of Sciences* 112: 5360–5365.

Selekcja osób w postępowaniach habilitacyjnych w polskiej socjologii

Zgodnie z rozpowszechnionym poglądem recenzje w nauce stanowią instrument selekcji idei oraz osób. W artykule została przeanalizowana selekcyjna rola postępowań habilitacyjnych w polskiej socjologii, biorąc pod uwagę trzy podstawowe obszary: (1) władzę posiadaną w polu socjologii przez indywidualne i instytucjonalne podmioty selekcjonujące, (2) statystyki dotyczące rezultatów selekcji, (3) losy osób odrzuconych w procesie selekcji. Jak się okazało, (1) w polskiej socjologii istnieją instytucje wiodące, które odgrywają największą rolę w przyznawaniu stopnia doktora habilitowanego, ale w przeciwieństwie do innych dyscyplin nie istnieje zjawisko zdominowania pola recenzji przez konkretnych naukowców. (2) W postępowaniach z lat 2013–2019 odmową nadania stopnia zakończyło się 11,9% postępowań. W zbiorze nie odnaleziono postępowań o kontrowersyjnym wyniku (np. nadanie stopnia przy przeważającej liczbie negatywnych recenzji lub odwrotnie). W badaniu wyników recenzji nie odnaleziono tendencji do systematycznej dyskryminacji ze względu na płeć. (3) 32% osób, które otrzymały odmowę nadania stopnia, odeszło ze środowiska naukowego, natomiast 63% pracuje wciąż na tej samej uczelni, co przed odmową.

Słowa kluczowe: postępowania habilitacyjne, gatekeeping, gry ewaluacyjne, parametryzacja, socjologia polska, socjologia socjologii

Gatekeeping of scientists in habilitation proceedings in Polish sociology

According to a widespread view, reviews in science are an instrument for the selection of ideas and people. The article analyzes the gatekeeping role of habilitation proceedings in Polish sociology, taking into account three main areas: (1) the power held in the field of sociology by individual and institutional selectors, (2) statistics on the results of selection, and (3) the fate of academics rejected in the gatekeeping process. It has been found that (1) in Polish sociology there are leading institutions that play the largest role in awarding habilitation degrees, but unlike in other disciplines, there is no phenomenon of domination in the field of review by specific scholars. (2) In the proceedings from 2013–2019, 12.5% of the proceedings ended with a refusal to grant the degree. In the set, no proceedings with a controversial outcome were found (e.g., conferring a degree with a preponderance of negative reviews or vice versa). In the examination of the review

results, no trend of systematic gender discrimination was found. (3) 32% of those who were denied a degree left the scientific community, while 63% are still working at the same university as before the denial.

Key words: habilitation proceedings, gatekeeping, evaluation games, parametrization, Polish sociology, sociology of sociology